

PSIKIATRIA KRIMINALE DHE NEUROBIOLOGJIA E AGRESIONIT

BESIM YMAJ, GENTIAN VYSHKA*

Summary

CRIMINAL PSYCHIATRY AND AGRESSION NEUROBIOLOGY

New knowledge on the biological mechanisms of aggression and impulsivity will of course improve and enlarge therapeutic options of their treatment. Actually the human violence is not any longer simplified as a biological or medical phenomenon; the medicalization of such a deal shall never make us forget the cultural, sociological and economical context that embedded violence in itself.

Ka një tendencë të neurobiologjisë së sotme që i ashtuquajhuri 'krimineli', 'antisocial' apo gjithsesi, person 'i keq' për shoqërinë, të konsiderohet si i zhveshur nga çdo përgjegjësi dhe faj individual – por njëkohësisht t'i privohet edhe liria e veprimit. Presupozohet që përderisa për mendimin, perceptimin, ndjesitë, gjykimin dhe veprimin, ekziston një bazë materiale e cila merr formën e trurit apo të zonave të veçanta të këtij të fundit, atëherë nuk do të jetë njeriu në tërësi, por këto zona që mbeten përgjegjëse për veprimet e tij, e rrjedhimisht liria e këtij personi mbetet një iluzion i pastër.

Psikiatria kriminale prej kohësh ka pohuar që liria për marrjen e një vendimi dhe përgjegjësia e një personi do të kufizohet, vetëm në rastet kur përvijohet një sëmundje e qartë. Ka njerëz të cilët në situatë të një papërgjegjshmërie, mund të realizojnë veprime antisociale dhe krime. Ata vuajnë më së pari nga sëmundje, e cila ua bën të pamundur që të kuptojnë se veprimi i tyre bien ndesh me normat dhe ligjet. Për shembull, një gjendje halucinatorie skizofrenike ia bën

të pamundur të sëmurit që t'ia nënshtrojë veprimet e tij normave sociale. Veprimi i tij mund të jetë 'i keq', por personi i sëmurë mbetet i papërgjegjshëm dhe nuk mund të ndëshkohet, por duhet mjekuar.

Megjithatë në një numër rastesh vihen re persona me ngarkesë të pakët emocionale, mungesë të kritikës, pa aftësi për të përballur frustrimin, me irritueshmëri të lartë, e të cilët po ashtu lehtësisht abuzojnë me droga dhe alkool, të cilët priren që të kryejnë vepra penale me qëllim përplotësimin e dëshirave të tyre materiale apo psikike. Këta persona e dinë që veprimi i tyre është i palejueshëm, por dëmet që u shkaktojnë të tjerëve nuk iu interesojnë. Pavarësisht se ata nuk meritojnë dhe përfitojnë privilegje, në disa raste edhe ndër ta terapia psikiatrike e psikologjike duket e justifikuar.

I. Faktorët neurobiologjikë të psikopatisë dhe agresionit

Rasti i Phineas P. Gage ishte ndoshta më i pari që u tërhoqi vëmendjen studiuesve mbi çrregullimet

* Dërguar në Redaksi në Tetor 2007, miratuar për botim Dhjetor 2007.

Nga Instituti i Mjekesise Ligjore, Tirane.

Adresa për letërkëmbim: Ymaj B., Instituti i Mjekesise Ligjore, Tirane.